

9. Nikitin, M. V. (1988), *Fundamentals of the linguistic theory of meaning* [*Osnovy lingvističeskoj teorii znachenija*], Moscow, 165 p.
10. Ozhegov, S. I. (1970), *Dictionary of Russian* [*Slovar' russkogo yazyka*], Moscow, 900 p.
11. *Dictionary of active learning of the vocabulary of English* (1988), [*Slovar' aktivnogo usvoeniya leksiki anglijskogo yazyka*], Moscow, 710 p.
12. Stepanov, Yu. S. (1985), *In the three-dimensional space of language. Semiotic Problems of the Linguistics of the Philosophy of Art* [*V trekhmernom prostranstve yazyka. Semiotičeskie problemy lingvistiki filosofii iskusstva*], Moscow, 335 p.
13. Susov, I. P. (1988), "Activity, consciousness, discourse and language system", *Language communication: processes and units* ["*Deyatel'nost', soznanie, diskurs i yazykovaya sistema*"], *Yazykovoe obščhenie: processy i edinicy, Mezhvuz. sb. nauch. tr.*], Kalinin, pp. 7–13.
14. Suon, M. (1984), *English in Modern Use* [*Anglijskij yazyk v sovremennom upotreblenii*], Moscow, 552 p.
15. Chejff, U. L. (1975), *The meaning and structure of the language* [*Znachenie i struktura yazyka*], Moscow, 432 p.
16. Cheremisina, M. I., Kolosova, T. A. (1987), *Essays on the theory of a complex sentence* [*Očerki po teorii slozhnogo predložhenija*], Novosibirsk, 197 p.
17. Shmeleva, T. V. (1980), "Proposition and its presentations in the proposal", *Questions of Russian Linguistics. Problems of the Theory and History of the Russian Language* ["*Propoziciya i ee prezentacii v predložhenii*"], *Vopr. russk. yazykoznanija, Vyp. 3, Problemy teorii i istorii russkogo yazyka*], Moscow, pp. 131–137.
18. Brown, G., Yule, G. (1983), *Discourse Analysis*, Cambridge, 288 p.
19. Crombie, W. (1985), *Discourse and Language Learning: A Relational Approach to Syllabus Design*, Oxford University Press, 130 p.
20. Sampson, G. R. (1980), *Making Sense*, 215 p.
21. Tytler, A. F. (1791), *Essay on the principles of translation*, London-New York, 239 p.
22. *The Concise Oxford Russian Dictionary* (2000), Moscow, 1007 p.

Надійшла до редколегії 15.02.2017

УДК 811.112.2'373.7

Н. Г. Махоніна

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ЭМОТИВНІСТЬ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ТА ПОТРЕБИ ЕВФЕМІЇ

На матеріалі німецьких фразеологізмів-евфемізмів та неевфемістичних фразеологізмів, компоненти яких зазнали заміни під дією різних табу, розглянуто вплив субституції, обумовленої евфемією, на емотивність фразеологізмів. Визначено, що виникнення та трансформації певної кількості фразеологізмів можна пояснити впливом табу, спричинених почуттям страху, пристойності, делікатності.

Ключові слова: фразеологізм, субституція, евфемізм, евфемія, табу, емотивність, політкоректність.

Махонина Н. Г. Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара. ЭМОТИВНОСТЬ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА И ПОТРЕБНОСТИ ЭВФЕМИИ

На материале немецких фразеологизмов-эвфемизмов и неэвфемистических фразеологизмов, компоненты которых изменились под действием разных табу, рассмотрено воздействие субституции, обусловленной эвфемией, на эмотивность фразеологизмов. Установлено,

что возникновение и трансформации некоторых фразеологизмов можно объяснить влиянием табу, вызванных чувством страха, пристойности, деликатности.

Ключевые слова: фразеологизм, субституция, эвфемизм, эвфемия, табу, эмотивность, политкорректность.

Makhonina N. G. Oles Honchar Dnipropetrovsk National University. *EMOTIVITY OF GERMAN PHRASEOLOGICAL UNITS AND NEEDS FOR EUPHEMISATION*

A lot of factors influence the emotivity of language units, one of them is principal tendency of modern languages to euphemisation. Genesis of some phraseological units and various transformations in other ones can be explained by euphemisation influence. The phenomenon of euphemisation is closely associated with so called linguistic taboos. The article reviews phraseological units from the perspective of taboo classification proposed by Stephen Ullman. He divided taboos into three categories according to the psychological motivation behind them: the taboo of fear, the taboo of propriety, the taboo of delicacy.

The purpose of the research is to examine the influence of lexical and grammar substitution (caused by euphemisation) on emotive characteristics of derived idioms. The study deals with two types of idioms: 1) phraseological euphemisms, which correspond to traditional (sex, death, alcoholism) and the latest linguistic taboos (homosexuality); 2) phraseological units that do not cover tabooed notions but which components were substituted under the euphemisation influence.

Special attention is paid to the modern manifestation of the taboo of delicacy – political correctness and substitutions in phraseological units aimed at offence minimization to racial, cultural or any other identity group.

Key words: idiom, substitution, euphemism, euphemisation, emotivity, political correctness.

Постановка проблеми. Емотивна сторона мовних знаків є не лише цікавим, а й досить складним з лінгвістичної точки зору феноменом. На механізм формування емотивності впливає досить багато найрізноманітніших факторів, одним з яких є евфемізація, що «входить у число найбільш активних мовних механізмів, покликаних до життя загальною тенденцією до іносказання... та прагненням до пом'якшення й маскування висловлюваної точки зору» [5, с. 3].

Матеріалом дослідження стали евфемістичні фразеологічні одиниці (далі – ФО) німецької мови, що представляють як традиційні сфери евфемізації (секс, смерть, пияцтво), так і новітні табуйовані сфери (гомосексуалізм), а також неевфемістичні фразеологізми, компоненти яких зазнали заміни під впливом евфемії в сучасному дискурсі.

Мета роботи – дослідити зв'язок між семантичною субституцією, викликану потребою евфемії, та емотивними характеристиками фразеологізмів.

Аналіз основних досліджень. Евфемізми почали вивчати у лінгвістиці з XIX століття. Саме тоді німецький лінгвіст Г. Пауль виділив їх у схемі семантичних заміні. Протягом XX століття евфемія розглядалася фрагментарно як засіб вербалізації давніх табу. Сьогодні евфемізми дедалі частіше привертають до себе увагу вітчизняних і зарубіжних науковців. К. О. Кантур, О. І. Манютина, Л. П. Крисін, О. М. Прудивус, А. М. Кацев, В. П. Москвін, О. П. Сенічкина, К. Алан, К. Барідж, Н. Цельнер розглядають евфемію з лексико-семантичних, прагматичних або функціональних аспектів. Актуальним є також лінгвокогнітивний підхід до проблеми. Новизною характеризуються спроби розглянути евфемізми під кутом зору емотології (М. В. Гамзюк), в руслі останньої концепції написана й запропонована до розгляду стаття.

Виклад змісту дослідження. Під евфемією розуміють «вибір більш м'яких, менш категоричних засобів презентації різноманітних понять і явищ» [1, с. 152], які вживаються з різних суспільних або особистих міркувань. Перші евфемізми (гр. *euphémia* – «благовислів») – узуальні (або okazіональні) непрямі найменування негативно забарвлених денотатів – з'явилися ще у часи тотемізму й були пов'язані з забобонним страхом первісних людей через обмеженість власних сил. Таким чином, **табу страху** стало найстарішим рушієм мовних і мовленнєвих заборон.

Фразеологізмів евфемія торкнулася у період переходу від тотемізму до більш ускладнених релігійних форм. Для християн були характерні благоговійний трепет перед Богом як вищою істотою та заборона згадувати його ім'я надаремно, тому однослівне емотивне речення *Allmächtiger!* (вигук переляканого здивування), де замість прямого звертання до Бога міститься його евфемістичний опис (букв. «всемогутній»), є досить типовим прикладом евфемії, обумовленої релігійним табу.

Оцінюючи субституцію фразеологічних компонентів та її вплив на модифікацію фразеологічного значення, можна говорити про те, що певна кількість нових ФО утворилася внаслідок евфемістичних заміни. Фразеологізм-новотвір дозволяв мовцю вільно виразити свої емоції й не порушувати релігійні заборони. Наприклад, від емотивного вигуку на позначення роздратування *zum Teufel nochmal!* (букв. «до біса ще раз») утворилася нова ФО, де замість назви ворога всього людства виступає один з птахів, що асоціювалися з дияволом: *zum Kuckuck nochmal!* (букв. «до зозулі ще раз»). При порівнянні стає зрозумілим, що похідна одиниця характеризується зменшеною інтенсивністю вираження незадоволення.

Сучасною найпродуктивнішою формою вияву табу страху є згадування смерті та хвороб. Ось декілька фразеологізмів сучасної німецької мови зі значенням «померти»: *das Essbesteck fallen lassen* (букв. «дозволити столовим приборам впасти», тобто «припинити їсти», а відтак і жити), *den Löffel abgeben* (букв. «відкласти ложку», тобто знов та сама модель: «припинити їсти»), *seine letzte Reise antreten* (букв. «почати останню подорож»), *bei Petrus anklopfen* (букв. «постукати до святого Петра») або *sich mit Petrus bekannt machen* (букв. «познайомитися зі святим Петром»), *j-m tut kein Zahn mehr weh* (букв. «у когось більше не болять зуби»), *in den letzten Hafen einlaufen* (букв. «зайти в останній порт») тощо.

Субституцією компонентів відмічені лише поодинокі евфемістичні фразеологізми з цього тематичного кола: *j-s letzte Stunde hat geschlagen / ist gekommen* («букв. «чийсь час настав / година прийшла», тобто «хтось помер») > *j-s letztes Stündlein hat geschlagen / ist gekommen* (букв. «чиясь годинка пробіла»). Для вихідної одиниці є характерним відтінок пишномовності, серйозного ставлення, для похідної – жартівливого кепкування, насмішкватості. Тобто завдяки субституції компонентів ФО відбулася зміна оцінності (детальніше про табу страху та його вплив на значення ФО див.: [4]).

Із розвитком суспільства ускладнювалися й сфери табування, але сам феномен мовної заборони залишався незмінним. По мірі того, як ставали витонченішими форми побуту людини, зростала роль **табу пристойності**. Сучасна мовна поведінка значною мірою підпадає під вплив цього табу, яке не дозволяє вербалізацію певних фізіологічних процесів: *Krümelhusten haben* (букв. «кашляти через крихти», тобто «блювати»), *Neptun beschenken / opfern* (букв. «приносити подарунки / жертви Нептуну», тобто «блювати під час морської подорожі»), сфери задоволення природних потреб: *ein Ei legen* (букв. «відкладати яйце», тобто «відправляти природні потреби»), *telefonieren müssen* (букв. «треба зателефонувати», тобто «вийти для задоволення природних потреб»), статевої відносин та всього з ними пов'язаного: *diät leben* (букв. «сидіти на дієті», тобто «не мати сексуальних стосунків»), *vom anderen Ufer sein* (букв. «бути з іншого берега», тобто «бути гомосексуальним»).

Щодо субституції у цій групі ФО, то замінам підлягають т. зв. «непристойні» фразеологічні складові. Фразеологізми з подібними компонентами мають високий ступінь виразності, але незручні у спілкуванні, тому заборонені у практиці комунікації складові потребують заміни, проте не на шкоду експресивності. Наприклад, при створенні евфемістичних субститутів для лайок з метою, не вимов-

ляючи грубого або неприємного слова, все таки дати зрозуміти співбесідникові, про що йдеться, найчастіше використовуються звукові аналогії: *So eine Scheiße!* (букв. «от же ж лайно!») > *So eine Scheibe!* (букв. «от же ж шайба!»). В утворених в результаті субституції компонентів за фонетичних принципом ФО цікавим є те, що, хоча базове слово у похідній одиниці досить легко вгадується, сам «новотвір» дозволяє виразити сенс, еквівалентний сенсу забороненого поняття, й уникнути при цьому негативної реакції адресата (образи, страху, обурення, гніву). Це досягається, у тому числі, завдяки зменшенню градуса вираження грубості у похідному фразеологізмі порівняно з вихідним: *j-n, etw. durch die Kacke ziehen* (букв. «протяги когось, щось через лайно», тобто «виставити кого-небудь у смішному вигляді, висміяти») > *j-n, etw. durch den Kakao ziehen* (букв. «протяги когось, щось через какао», тобто «виставити кого-небудь у смішному вигляді, висміяти») (детальніше про табу пристойності та його вплив на значення ФО див.: [3]).

Останнє з виділених С. Ульяновом [7, с. 152] табу – **табу делікатності** – обумовлюється бажанням уникати грубої безтактності стосовно різних членів соціуму. У німецькій мові достатньо фразеологізмів, які характеризуються обережним зверненням, наприклад, до денотативної сфери фізичних недоліків: *Die Grazien haben nicht an seiner / ihrer Wiege gestanden* (букв. «грації не стояли поряд з її / його колискою», тобто «вона / він не дуже приваблива (-ий)»); моральних або розумових вад: *feucht gefrühstückt haben* (букв. «з'їсти вологий сніданок», тобто «зранку хильнути»), *nicht bis drei zählen können* (букв. «не вміти лічити до трьох», тобто «бути не дуже розумним»); протиправних дій: *kaufen, wenn niemand im Laden ist* (букв. «купувати, коли в магазині нікого нема», тобто «красти»), *die Raupen absuchen* (букв. «обшукувати гусениць», тобто «красти з фруктових дерев»).

ФО, які б покривали вказані денотативні сфери, немало, проте лише деякі з них зазнали субституції: *nicht alle¹ auf dem Christbaum² haben* > *nicht alle Nadeln¹ an der Tanne² haben*. Вихідний фразеологізм звертається до образу різдвяної ялинки, на якій горять не всі ліхтарики, оскільки світло – споконвічний символ розуму, кмітливості в німецькій культурі: *Drei Lichter verlöschen nicht: Gott, Vernunft und Liebe* (букв. «три світла не згасають: бог, розум та кохання»); *Wer kein Licht im Kopf hat, der kann niemand mehr leuchten* (букв. «у кого нема світла в голові, той вже нікому не може світити»); *Er hat kein (gross) Licht in seiner Laterne* (букв. «у його ліхтарі немає (небагато) світла»). Щодо похідного евфемістичного фразеологізму, то він оперує моделлю «чогось не вистачає для нормального функціонування» (букв. «на ялинці не всі голки»). Цей приклад ілюструє процес, характерний для розвитку фразеологічної системи у часі, – пошук найбільш вдалої форми вираження для певного денотату. Ефект новизни, що супроводжує похідну одиницю певний час після створення, актуалізує її виразні можливості, а отже, й інтенсивність вираження емоції. Відповідно, можна говорити про модифікацію емотивності у похідній одиниці у порівнянні з вихідною.

У наш час табу делікатності переплітається з політичною коректністю, що, на думку С. Г. Тер-Мінасової, «виражається в прагненні знайти засоби мовного вираження замість тих, які зачіпають почуття й гідність індивідуума, обмежують його людські права звичайною мовною нетактовністю і/ або прямолінійністю відносно расової і статевої приналежності, віку, стану здоров'я, соціального статусу, зовнішнього вигляду тощо» [6, с. 215]. К. Балле [2], згідно з вимогами політичної коректності, відносить до словесних табу прямі позначення непрестижних професій, негативних явищ в області політики, економіки, соціального життя, оніми, що дискримінують осіб літнього віку, іноземців, осіб з фізичними й розумовими недоліками, осіб, що потрапили в складну життєву ситуацію.

Уникнення прямих номінацій, наприклад, непрестижних професій або занять, мали місце й до епохи політичної коректності (про це свідчать наведені нижче приклади, датовані кінцем XIX століття), але метою евфемістичних фразеологізмів тих часів було просте вуалювання неприємних денотатів: *er ist ein Kravattenfabrikant* (прибл. «він виробляє краватки у промислових обсягах», тобто «він вішає злочинців»), тому що страта через повішення нагадує затягування краватки), *er ist ein Klinkenputzer* (букв. «він полірувальник дверних ручок», тобто «жебрак», оскільки жебраки, просячи милостиню, постійно «труться» біля дверей), *sein Vater war ein Drahtzieher* (прибл. «його батько постійно тягнув за дзвінковий провід», тобто «він жебрак», етимологія виразу ідентична вищезгаданій ФО). Такий підхід характеризується якоюсь мірою делікатним ставленням до почуття гідності учасників комунікації, але докорінно відрізняється від бажання не дискримінувати співрозмовника за допомогою мови або навіть додати йому важливості. Пор. з назвами, які пропонувалися д-ром Фрицем Молле у «Довіднику професій» [8, S. 22220] з метою підвищення суспільної поваги до праці прибиральниці (*Putzfrau*): *Raumpflegerin* (букв. «доглядальниця приміщень»), *Parkettakrobatin* (букв. «паркетна акробатка»), *Besenartistin* (букв. «артистка мітли»), *Bodenmassseuse* (букв. «масажистка підлоги»), *Fußbodenkosmetikerin* (прибл. «паркетний косметолог»), *Raumkosmetikerin* (букв. «косметолог приміщень»), *Schrubberfee* (букв. «фея швабри»), *Staubtuchwedler* (букв. «обмахувачка ганчіркою»), *Aushilfe* (букв. «помічниця»). Від іменника *Raumpflegerin*, до речі, з'явився евфемістичний фразеологізм на позначення обов'язків прибиральниці: *die Räume pflegen* (букв. «доглядати за приміщенням»).

На лексичному рівні досягти паритетного розподілу соціального, вікового, гендерного, професійного та інших співвідношень набагато легше, ніж у фразеології. Фразеологічний фонд будь-якої мови характеризується наявністю яскраво вираженої оцінності (з превалюванням одиниць з аксіологічним мінусом) та виразності, одиниця, позбавлена цих якостей, може бути сталою, але аж ніяк не фразеологічною: *reiferer Herr* (букв. «зрілий чоловік»), *reifere Dame* (букв. «зріла жінка»), а виразна ФО часто не є політкоректною: *Das war eine Milchmädchenrechnung* (букв. «це були розрахунки дівчинки-молочниці», тобто «наївні, відірвані від реальності сподівання на сприятливий кінець»). Таким чином, просування політкоректності в царину фразеології наштовхується на диференційні ознаки фразеологізмів як таких.

Однак можна навести кілька прикладів усунення «гендерних перекосів» за допомогою часткової або повної субституції компонентів стійкого виразу. Заміна чоловічого роду на множину – найбільш безболісний засіб перетворення формального складу ФО без руйнування самого фразеологізму, як, наприклад: *Der kluge Mann baut vor* (прибл. «Розумний чоловік готується до всього заздалегідь») > *kluge Leute bauen vor* (прибл. «Розумні люди готуються до всього заздалегідь»). Спричинена суспільними факторами незначна граматична субституція викликала також зміни в емотивності похідної одиниці порівняно з базовою: трансформована одиниця відрізняється підкресленою ввічливістю, бажанням дотриматися комільфо, не кажучи вже про її широкі потенційні емотивні можливості.

Під впливом політичної коректності деякі ФО отримали ще одну форму роду: *das fühlt (sieht) auch eine blinde Frau mit dem Krückstock* (букв. «це бачить навіть сліпа жінка з ковінкою», тобто «це очевидно») та *das sieht doch ein Blinder mit dem Krückstock!* (букв. «це бачить навіть сліпий з ковінкою» з ідентичним значенням).

Висновки. Евфемістичні фразеологізми мають різну структуру, характеризуються історичною мінливістю й великим динамізмом у розвитку. Їхнє виник-

нення та трансформації можна пояснити впливом різних видів табу: страху, пристойності, делікатності. Додатковим ефектом від будь-якої трансформації ФО (у тому числі й від субституції компонентів) є вплив на емотивність. Незалежно від типу табу субституція впливає на емотивність похідної ФО у порівнянні з базовою таким чином: при відсутності суттєвих відмінностей у предметно-логічних значеннях похідної та вихідної одиниць заміна табуйованих складових на нейтральні сприяє зменшенню інтенсивності; коли ж при субституції компонентів ФО відбувається зсув у денотативно-сигніфікативному значенні, це викликає зміни в оцінності й емотивному тоні.

Бібліографічні посилання

1. **Кантур К. О.** Евфемія в соціально-економічному дискурсі / К. О. Кантур // Вісник Житомир. держ. ун-ту: Серія: Філологія. – 2009. – Вип. 45. – С. 152–155.
2. **Мальцева Г. Л.** Политическая корректность в аспекте российско-германской межкультурной коммуникации [Електронний ресурс] / Г. Л. Мальцева, Р. М. Москвина, В. И. Туманов. – Режим доступу: http://www.isuct.ru/konf/hum2005/lang_edu_rus_2005.htm#Politkorrektnost_Maltseva.
3. **Махоніна Н.** Модифікація емотивності фразеологічних одиниць німецької мови та потреби евфемії: табу пристойності / Н. Махоніна // Філол. науки. – 2013. – Вип. 13. – С. 80–85.
4. **Махоніна Н. Г.** Модифікація емотивності фразеологічних одиниць німецької мови та потреби евфемії: табу страху / Н. Г. Махоніна // Наук. зап. Нац. ун-ту «Острозька академія». Сер.: Філологічна. – 2013. – Вип. 34. – С. 140–142.
5. **Порохницькая Л. В.** Концептуальные основания эвфемии в языке (на материале английского, немецкого, французского, испанского и итальянского языков): автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филос. наук : спец. 10.02.19 «Теория языка», 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание» / Л. В. Порохницькая. – М., 2014. – 45 с.
6. **Тер-Минасова С. Г.** Язык и межкультурная коммуникация : учеб. пособие. – М. : Слово/ Slovo, 2000. – 624 с.
7. **Ульман С.** Семантические универсалии / С. Ульман // Новое в зарубежной лингвистике / отв. редактор Б. Успенский. – Вип. 5. – М. : Прогресс, 1970. – С. 250–299.
8. **Küpper H.** Wörterbuch der deutschen Umgangssprache: Digitale Bibliothek [CD-Version]: elektronisches Wörterbuch / Heinz Küpper. – Band 36. – Berlin : DIRECTMEDIA Publishing GmbH, 2000. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): кольор., 12 см.

References

1. Kantur, K. (2009), “Euphemisation in the social-economic discourse”, *Bulletin of Zhitomir State University* [“Evfemija v social'no-ekonomichnomu diskursi”], 45, pp. 152–155.
2. Küpper, H. (2000). *Wörterbuch der deutschen Umgangssprache: elektronisches Wörterbuch*, Berlin : DIRECTMEDIA Publishing GmbH.
3. Maltseva, G. (2005), *Political correctness in aspect of Russian-German intercultural communication* [Politicheskaja korrektnost' v aspekte rossijsko-germanskoj mezhkul'turnoj kommunikacii], available at: http://main.isuct.ru/files/konf/hum2005/lang_edu_rus_2005.htm#Politkorrektnost_Maltseva [Accessed 16 Feb. 2017].
4. Makhonina, N. (2013), “Emotivity modification of German phraseological units and needs of euphemisation: taboo of decency”, *Philological Sciences* [“Modifikacija emotivnosti frazeologichnih odinic' nimec'koï movi ta potrebi evfemii: tabu pristojnosti”], 13, pp. 80–85.
5. Makhonina, N. (2013), “Emotivity modification of German phraseological units and needs of euphemisation: taboo of fear”, *Scientific Notes of the National University of Ostroh Academy* [“Modifikacija emotivnosti frazeologichnih odinic' nimec'koï movi ta potrebi evfemii: tabu strahu”], 34, pp. 140–142.
6. Porokhnitskaya, L. (2014). *Concept grounds of language euphemisation (based on English, German, French, Spanish and Italian languages)* [Konceptual'nye osnovanija jevfemii v

jazyke (na materiale anglijskogo, nemeckogo, francuzskogo, ispanskogo i ital'janskogo jazykov)], Reglet, Moscow.

7. Ter-Minasova, S. (2000). *Language and Intercultural Communication* [*Jazyk i mezhkul'turnaja komunikacija*], Slovo, Moscow.
8. Ullman, St. (1970). Semantic universals. *New Trends in Foreign Linguistics*, 5, pp. 250–299.

Надійшла до редколегії 20.01.2016

УДК 808.2:801.54.1

А. В. Моргун, Л. С. Прокопович

Мукачевский государственный университет

ВИДОВЫЕ НАИМЕНОВАНИЯ ЖИВОТНЫХ В СТРУКТУРЕ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИХ ГРУП ЗООНИМОВ

Рассмотрена словообразовательная активность видовых наименований животных. Установлены основные критерии лингвистической классификации зоонимов. Словообразовательный потенциал видовых наименований животных проанализирован с точки зрения производности / непроизводности основы.

Ключевые слова: зооним, лексико-семантическая группа, словообразовательная активность, родовое/видовое наименование животного, производная/непроизводная основа.

Моргун А. В., Прокопович Л. С. Мукачевський державний університет. **ВИДОВІ НАЙМЕНОВАННЯ ТВАРИН У СТРУКТУРІ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ГРУП ЗООНИМІВ**

Розглянуто словотвірну активність видових найменувань тварин. Встановлено основні критерії лінгвістичної класифікації зоонімів. Словотвірний потенціал видових найменувань тварин проаналізовано під кутом похідної/непохідної основи.

Ключові слова: зоонім, лексико-семантична група, словотвірна активність, родове / видове найменування тварини, похідна / непохідна основа.

Morgun A. V., Prokopovich L S. Mukachevo State University. **SPECIFIC NAMES OF ANIMALS IN THE STRUCTURE OF LEXICAL AND SEMANTIC GROUPS OF ZOONYMS**

Zoonyms, as well as the domain they denote, are structurally divided according to their genus-species principle. Proceed from the assumption that nouns, naming animals, form rather colourful group of lexical units, that can be distinguished from the viewpoint of semantic and word – forming structure, as well as functioning and origin, the attention has been made to form linguistic classification of zoonyms, including grouping (subclasses, groups, subgroups), which on the one hand are the most obvious for the consciousness of the bearers of the language, and on the other hand – are differentiated due to their valence properties, and first of all – the collection of word-forming meanings in typical paradigms. In our research we proceed from the recognition of different tasks of scientific as well as functioning language nomenclature, where there is no necessity to follow the subdivision and grouping or subgroups of animals, that are established due to the scientific reasoning of zoologists. We also rely on the assumption that between linguistic and encyclopedic descriptions there is no clear distinction: the difference is in the amount of concepts content.

The authors argue that the species names of animals in the form of a one-word name are cut on non-derivative synchronous tokens, most commonly associated with a geographic shape, have zero or low word-building activity. A large number of derivatives zoonyms, which are species name, synonymous names and the names of the female / male animals suggests formative passivity of tokens, indicating the animals on these grounds.

Keywords: zoonym, lexical-semantic group, word-forming activity, family / species name of the animal, derivational / non-derivational basis.